

BULLETIN

Europese provincie van de Kruisheren

Nummer 2, februari 2017

Van de Redactie

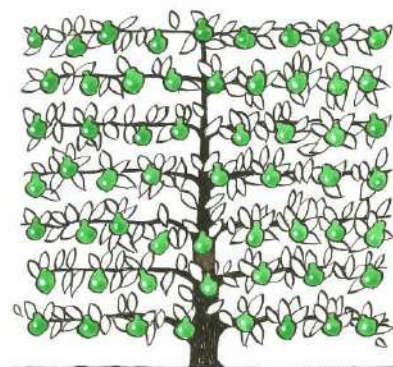
De Advent en de gang naar Kerstmis lijkt nog helemaal niet zo ver achter ons te liggen. En nu gaan we alweer op weg naar het volgend hoogtepunt, het Paasfeest. Zijn we klaar om op pad te gaan? Om daar te komen zijn we na de Carnaval meer dan veertig dagen onderweg. Veertig dagen daarvan zullen we iets van onze dagelijkse gewoonten en vanzelfsprekendheden doorbreken, om door de vreemdheid die dat oproept ons bewustzijn te scherpen voor wat is en wat komen gaat. Heeft u uw haren wel eens met uw andere hand gekamd? Dat vergt aandacht, daarvoor moet je goed wakker zijn.

Net zoals alle mensen lopen wij het gevaar om in twee werelden te leven: de dagdagelijkse wereld en de wereld achter de kerkdeur. Telkens opnieuw is het nodig onze aandacht te scherpen voor onze overtuiging dat God ons juist in deze wereld en op deze aarde heeft geplaatst. Wat hoopt Hij dat ik hier zal doen? Zijn Geest gaat door heel de schepping, niet alleen doorheen de kerk. Hoe kan ik meewerken aan de komst van zijn Rijk? Hoe ziet dat eruit, waarop mag ik hopen? De Veertigdagentijd vraagt ons attent te zijn en alert. Onze God en Vader is dagelijks met zijn schepping in de weer; zijn wij er ook dagelijks mee bezig? en zien wij de sporen van nieuw begin?

Deze realiteit heeft de neiging om aan ons te ontsnappen. Wanneer we niet steeds opnieuw onze plek in de tijd en in de ruimte ijkten op Gods aanwezigheid, vergeten we de eenheid van de wereld en lopen we achter de dagdagelijkse vanzelfsprekendheden aan. Door te bidden herbepalen we onze coördinaten, herordenen we onze aanwezigheid in de schepping; vanachter de kerkdeur weten we waar we buiten die deur voor staan, in verlangen en vreugde en vertrouwen. Zo houden we voeling met de gelovige diepte van ons bestaan. Door ons steeds weer open te stellen, kunnen we met bezielde intentie aan de slag gaan.

Veertig dagen willen we onszelf nog eens een extra zetje geven, onszelf extra prikkelen om de aanwezige werkingen van Gods beloften te zien en te bevorderen. En tenslotte roepen we dan gezamenlijk *Alleluia*, omdat onze God een levende en betrouwbare God is die zijn beloften waarmaakt.

Harold van Lent

OVERWEGING

*God zit niet op een troon van chroom of nikkel –
soms zit Hij in een oude pereboom
en merelt,
soms staat hij op zijn hoofd in een klein kind
want Hij is altijd soms.
Hij is geen kerk van holle eeuwigheid,
hij is geen kathedraal van lege almacht,
hij is een nu, een hier, een altijd soms,
soms lust die schuimt, soms een verliefdheid,
en wee de maagd.
Maar altijd is Hij overal in alles
zoals het is, zoals het soms en altijd anders is.*

Godsbegrip, Bertus Aafjes, 1958

Nieuws uit de gemeenschap van Uden

door Bert van de Ven, o.s.c.

De manier waarop onze mantelzorgers (Martha van Kessel en Jolanda de Groot, en als goede vervangster Carla van der Heijden voor de gevallen dat Martha of Jolanda verhinderd zouden zijn, zou ik, zoals beloofd in mijn bijdrage van vorige maand, een keer aparte aandacht geven. Laat ik dat dan maar meteen in dit februarinummer doen; er is toch niet zoveel ander nieuws te melden, deze keer.

Het werk dat zij voor ons doen, de zorg die zij aan ons besteden kan soms als een inbreuk op je privacy worden ervaren. Dat ligt best wel een beetje delicaat; als celibatairen zijn wij niet gewend een vrouw om ons heen te hebben. Maar tegelijk kun je ook ervaren dat een vrouwenoog en -hand binnen je persoonlijke woon- en leefsituatie toch een welgekomen en zinvolle aanvulling kan betekenen. Tegelijk moeten zij bij de uitoefening van hun taak ons niet gaan bemoederen. Het is heel belangrijk en heel fijn dat zij van harte meeleven met de hun toevertrouwde mensen, maar hen tegelijkertijd zo veel mogelijk zichzelf laten zijn. Het is voor Martha en Jolanda (en Carla) bij de

invulling en uitoefening van hun taak nogal eens tactvol balanceren tussen een te veel en te weinig aan handelend optreden. Echt belangstelling tonen voor hun 'cliënten', tijd en aandacht aan hen besteden en proberen te horen en te zien waarmee zij hen van dienst kunnen zijn en waarmee die ander echt geholpen is, daar gaat het om!

Jolanda en Martha helpen waar nodig

Ik heb de indruk en het gevoel dat zij die kunst heel goed verstaan, en echt wel ervaringsdeskundigen in deze genoemd mogen worden. Met andere woorden: wij mogen

ons gelukkig prijzen met hun voortdurende inzet voor ons Kruisheren hier in Uden. Omgekeerd prijzen zij zichzelf ook gelukkig, dat zij zo nauw bij ons leven en welzijn betrokken mogen zijn; zij doen hun werk met liefde en plezier, en "krijgen er veel voor terug", zoals ze dat soms zelf zo noemen. Daarmee bedoelen ze dan meer dan enkel onze waardering en dankbaarheid, maar ook wat wij hen te bieden hebben vanuit onze rijke levenservaring en onze religieuze en spirituele bagage, denk ik.

Met deze overdenking in zijn geheel wil dus nog maar eens gezegd zijn, dat het zo zinvol en goed is dat wij hier in Uden dat minstens zo af en toe samen in dankbaarheid vieren, zoals midden in de decembermaand.

Tot zover mijn bijdrage voor deze maand. Een goede, gezonde carnaval gewenst voor wie daar voorzichtig een beetje aan meedoet. En natuurlijk ook een rijke, gezegende Veertigdagentijd daarna!

Nieuws uit de gemeenschap van Maaseik

door Huub Wagemans, o.s.c.

De redactieploeg van Kruis en Wereld kwam voor het eerst dit jaar samen in ons klooster voor een namiddagvergadering op maandag 23 januari.

De maandag erna, op 30 januari, had de hele dag, in fazen verdeeld, een diepgaand overleg plaats van het dagelijks bestuur van de provincie met hun financiële adviseurs. De 'Crosier Investment Study' stond op de agenda. Dit is een document dat het generaal bestuur als opdracht van het generaal kapittel (Bandung 2015) nu in eerste instantie aan iedere provincie ter studie voorlegt.

Op zondag 5 februari had er te Hasselt in de Sint-Martinuskerk een vesperviering plaats waarop alle religieuzen van het bisdom waren uitgenodigd. Ieder jaar roept de bisschop naar aanleiding van de dag van de religieuzen (2 februari) de religieuzen op om in dankgebed en aanbidding met de Heer samen te zijn. Vanaf het begin (februari 2000) tot vorig jaar had deze vesperviering steeds plaats in onze Kruiskerk te Runkst. De herstructurering van de federatie Runkst binnen het decanaat Hasselt heeft tot gevolg dat in onze vroegere kerk niet meer regelmatig gekerkt wordt.

Vandaar... Een bijkomende reden was het vergemakkelijken van een interreligieus treffen erna van de aanwezige religieuzen in de nabijgelegen residentie van de bisschop. Dit keer speciaal naar aanleiding van de viering van het vijftig jarig bestaan van het bisdom: een viering, gepland over het hele jaar, die werd ingezet met O.L.Vr.-kroningsfeesten te Tongeren begin juli 2016 en wordt afgesloten met de Virga Jessefeesten te Hasselt in de maand augustus. Halfweg dus dit uitzonderlijk treffen van gebed en sober feestelijk samenzijn. Zelfs de strikt contemplatieven, zoals de Trappistinnen van Klarland te Bocholt en de zusters monialen van Betlehem (Maria ten hemel opgenomen en de H. Bruno) te Opgrimbie, waren aanwezig. Ze genoten zienderogen! De bisschop zelf niet het minst. Hij kon niet nalaten voluit te praten over zijn bijzonder positieve indrukken die hij telkenmale opdoet in de decanaten die hij tijdens dit jubeljaar alle bezoekt: "Vermoeiend, dat wel. Boeiend alleszins!" Van de 15 staan er nog 4 decanaten te doen. Bij deze religieuze 'happening' vertegenwoordigden Nico van der Meer en Huub Wagemans de gemeenschap van Maaseik.

Om het feestthema van dit jubileumjaar 'Geen dolers maar pelgrims' effectief te maken kreeg iedere religieuze familie een

bijzondere kaars mee. Licht voor onderweg: dolen uitgesloten!

Nieuws uit de gemeenschap van Hannut

door Pol Gorissen, o.s.c.

Zoals afgesproken is de verver op 16 januari begonnen met het verven van de kapel. Broeder Gerard had gezorgd dat alle stoelen, meubels en beelden verwijderd waren, zodat die man direct aan zijn werk kon beginnen.

Eerst schoonmaken

Daar het al zeer lang geleden was dat de kapel nog eens geverfd was, waren de muren erg zwart door het stof vanwege de verwarming en de walm van de kaarsen. De verver heeft dan ook eerst (grotendeels op een stelling en gedurende enkele dagen) de muren moeten afwassen met ammoniak, eer hij aan het echte werk kon beginnen.

Fris geschilderd

Intussen vierden we de Eucharistie en baden we het koorgebed in het lokaal naast

het koor van de kapel. Vroeger zaten daar de zusters Clarissen, zoals het de gewoonte was in de meeste van hun kloosters.

De verver heeft goed gewerkt, zodat we nu al een tijdje terug konden naar de kapel, en hij dat lokaal naast het koor kon verven. Dat is intussen gebeurd. Rest nog om in dat lokaal een nieuwe vloerbedekking te leggen.

Einde januari en begin februari is hier de periode van de verjaardagen. Op 25 januari eerst Paul Delbrassine, 88 jaar. Op 28 januari volgde Pierre Vandormael, 47 jaar en op 2 februari Patrick Bonte, 60 jaar. Op zondag 29 januari hebben we de drie samen gevierd en onze kokkin Martine had gezorgd voor twee mooie taarten met daarop de getallen 88, 47 en 60.

Taart voor de jarigen

Hierbij moeten we zeker de verjaardag vermelden van confrater Jan Gerits, die aalmoezenier is van het rusthuis in Montenaken; op 3 februari vierde hij zijn 90 jaar. Bij die gelegenheid heeft hij officieel zijn ontslag ingediend als aalmoezenier, bij het bisdom Hasselt. Voor Jan is het een belangrijke hulp en steun dat zijn zus Renée (zuster Ursuline) in het appartement naast hem woont.

In deze rubriek vermeldde ik reeds dat er veranderingen waren in de grote federatie (Unité Pastorale) waarin ik meewerk als weekend-kapelaan. Abbé Bruno, één van de drie pastoors is Deken benoemd en woont sindsdien in Waremmé. De Kongelése pastoor van Hannut, Faustin Mansaria, heeft aanvaard pastoor te zijn van de ganse federatie van 18 dorpen. Om het besef te bevorderen dat we allen samen één grote federatie vormen, had men een samenkomst gepland van alle vrijwilligers (leden van zangkoren, kerkfabrieken, ziekenzorg, rouwequipe, enz.). Er zijn toen 200 mensen komen deelnemen aan die – grotendeel staande – samenkomst. Na een duiding door de pastoor Faustin, was er voldoende tijd om contact te nemen met elkaar, bij een sandwich, koffie of andere drank. Een geslaagd initiatief dat het besef te behoren tot één federatie zeker bevordert heeft.

Sinds het jaar 2000 hield men in het bisdom Hasselt (provincie Limburg) rond

Lichtmis, een vesperdienst voor de religieuzen, voorgegaan door de bisschop. Vroeger gebeurde dat in onze kerk bij het vroegere klooster in Runkst-Hasselt, maar dit jaar gebeurde het in de Martinuskerk op ongeveer 100 meter van het bisschopshuis. Dit jaar is het namelijk het 50^e jaar van het ontstaan van het bisdom Hasselt; vroeger hoorde Limburg bij het bisdom Luik. Uitzonderlijk waren dit jaar ook de contemplatieve ordes uitgenodigd, en er waren dan ook Clarissen, Trapistinnen en Zuster van het H. Graf. Na de vespers was er kans voor een ontmoeting met elkaar en met de bisschop, in het bisschopshuis.

In het kader van de 'Voortgezette vorming' in het bisdom Luik, nam Patrick onlangs deel aan een tweedaagse sessie over theologie te Spa-Nivezée. Ze waren met 90 deelnemers, priester zowel als leken. Hij was zeer tevreden over de inhoud van de sessie.

Nieuws uit de gemeenschap van Sint Agatha

door Joe Op de Kamp, o.s.c.

Van een bezoek aan de medebroeders Tiago van Winden en Leo Bogaartz in Belo Horizonte (Brazilië) keerde prior provinciaal Peter Snijkers op 21 januari in Europa terug.

Het overleg met de magister generaal, dat hij en vice provinciaal Roger Janssen tussen 13 en 19 februari te Rome zouden hebben, heeft wegens ziekte van de provinciaal niet plaats gevonden.

De kloosterkerk van Sint Agatha geraakt gaandeweg aan de noord- (langs de dijk), oost- (absis) en zuidzijde (in de pandhof) in steigers gehuld. Maandag 9 januari was de firma van de Ven (Veghel) ermee begonnen op het noordelijk deel van het

voorplein buizen en loopplanken op te slaan. Het beduidt dat nu de lang verhoopte renovatie van het kerkdak op gang komt. In de week van 06 tot 10 februari zouden er al van boven de gewelven asbestplaten verwijderd zijn onder de kap.

De kloosterkerk in de steigers gezet

In twee opeenvolgende edities van 'Cuijks Weekblad' (31 januari en 07 februari 2017) werd herinnerd aan twee leden van de communiteit in Sint Agatha. Eerst werd Jan de Jager (1921–2004) genoemd, die naast pasto(o)r J. Toebes en mede kapeiaan J. van Hulten, deel uitmaakte van de "drie Kuukse Jantjes". Die benaming wijst, dunkt me, erop dat *onze* Jan te Cuijk in een zekere roep stond. Een week later werd Gerard van Hoorn (1919–1990) vermeld als één van de oprichters van de 'Historische Kring Land van Cuijk', die nu veertig jaar bestaat.

Vandaag, 14 februari, bemerk ik bij het doorlopen van 'de Gelderlander' dat er weer eens een gaarster van nieuws het Erf-

goedcentrum heeft aangedaan. Van de directeur heeft ze vernomen dat Sint Agatha, het langst bewoonde klooster van Nederland, in de toekomst niet zonder bewoners zal vallen. Zo doet ze het namelijk voorkomen. Een groep die tot nu toe het kasteel Stoutenburg (in de omgeving van Amersfoort) bewoont en een "franciscaans milieuproject" uitvoert, betuigt namelijk daadwerkelijke belangstelling om een deel van het klooster te gaan betrekken. Van zo iets zijn we in onze W.G. (afkorting van "woongemeenschap") ook op de hoogte. In de lopende week verblijven hier inderdaad voor enkele dagen leden van de genoemde groep. Op proef. Begin maart zou bekend worden of ze besluiten hier hun tenten op te slaan. U zult nog ervan horen.

Oecumenische gemeenschap De Hooge Berkt

door Koos van Etten, o.s.c.

Oecumene gaat ons in de gemeenschap De Hooge Berkt ter harte. Dat blijkt uit de gebeurtenissen van de laatste maanden. Op woensdagavond 7 december 2016 was er namelijk in onze kapel een officiële presentatie van het boek 'Kerk van de Toekomst'.

De redactie hiervan bestond uit twee leden van onze gemeenschap. Zij hadden het

plan bedacht om een boek te laten uitgeven bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de gemeenschap. Maar de auteurs hebben zij van buiten aangetrokken. Zo zijn er 13 auteurs die een artikel hebben geschreven; zij zijn van rooms-katholieke (RK) zijde, maar ook van protestantse (PKN) en oud-katholieke (OKK) zijde. Zelfs is één van hen een joodse rabbijn. Deze auteurs waren voor ons al grotendeels bekend; sommigen hadden in de loop van de laatste jaren bij ons een lezing gehouden, zoals o.a. Erik Borgman (RK), Joris Vercammen (OKK) en Leo Koffeman (PKN). Met anderen zijn er contacten gegroeid via oecumenische gemeenschappen, zoals de Nikola-communiteit te Utrecht en Oudezijds 100 te Amsterdam. Op de avond van 7 december werd het boek aangeboden aan Mgr. De Korte, bisschop van Den Bosch die bij deze gelegenheid zijn visie over oecumene gaf. Het werd een boeiende avond, met enkele

korte toespraken. Bovendien waren velen van de auteurs aanwezig; het was dus een zeer gemengd gezelschap. Na de officiële presentatie was er een receptie, waarbij de vele gasten de auteurs en elkaar konden ontmoeten. Bij die boekpresentatie als zodanig had ik geen taak, maar vlak tevoren was er wel een oecumenische Adventsviering. Daarin ben ik voorgegaan vanuit de gemeenschap, met naast mij de priester van de rooms-katholieke parochie en iemand van de protestantse gemeente van Bergeijk (de dominee was vanwege ziekte verhinderd). De avond stond dus duidelijk in het teken van de oecumene. (De titel van het boek is 'Kerk van de toekomst', onder redactie van Jan Renkema en Leonie van Straaten, uitgeverij Sijbbolet, Amsterdam, 2016. Het is te koop in de boekwinkel.)

Waarom deze aandacht voor oecumene? Omdat de gemeenschap inmiddels bestaat uit een aantal leden die van andere kerkelijke achtergrond zijn dan de rooms-katholieke, zoals protestanten, enkele oud-katholieken en doopsgezinden. In het dagelijks leven hebben we met elkaar te maken en willen we ook één christelijke gemeenschap vormen, maar we komen daardoor wel de verschillen tegen in geloofsbeleving en kerkelijke achtergrond. Bovendien is er inmiddels een dominee lid geworden en een oud-katholiek priester. Kunnen die in de zondagse liturgie binnen de gemeenschap ook voorgaan en zo ja, in welke vorm? Tot nu toe kennen we alleen een R.K.-liturgie. Voor die vragen staan we. Vanuit het bestuur zijn er inmiddels brieven verstuurd naar Mgr. De Korte (RK), Mgr. Vercammen (OKK) en ds. De Reuver (scriba PKN) om met hen deze vraag te bespreken en tot overleg te komen. De boekpresentatie met al die mensen van verschillende kerkelijke achtergrond vormde daarmee een begin.

Een volgende stap was de priesterwijding van een vrouwelijk lid van de gemeenschap in de Oud-katholieke Kerk: Leonie van Straaten. Deze vond plaats op zaterdag 21 januari in de St. Gertrudiskerk in Utrecht. In die liturgie ging de OKK-aartsbisschop van Utrecht, Mgr. Vercammen, voor; er waren twee vrouwelijke diakens die priester gewijd werden. Voor ons was het belangrijk om erbij aanwezig te zijn, omdat we hopen een experimenteerplek te kunnen zijn voor oecumene. Dat is werkelijk nieuw, want een vrouw als priester laten voorgaan in de eucharistie is tot nog toe onbekend en vreemd, vanuit rooms-katholiek perspectief. Maar in de Oud-katholieke Kerk zijn er al verschillende vrouwelijke priesters. Hoe dan ook, ikzelf was door Leonie gevraagd om als rooms-katholieke ambtsdrager, met gebedsmantel en rode stola, aanwezig te zijn. Naast mij waren nog andere rooms-katholieke priesters en enkele dominees; ook zij waren in officiële ambtskleding en we vonden een plek in het priesterkoor bij de geestelijken van Oud-katholieke Kerk. Het was niet de bedoeling dat wij de pas-gewijde priesters ook mee de handen zouden opleggen, want dat is een stap te ver in de oecumene. Wel werden we uitgenodigd om deel te nemen aan de eucharistie en de communie. Dat laatste heb ik ervaren als een duidelijke stap-verder in de oecumene.

Wat mijn positie betreft, is er vanuit het bestuur van De Hooge Berkt al enige tijd geleden een gesprek geweest met provinciaal Peter Snijkers. In overleg met dat bestuur over mijn leven als kruisheer in deze gemeenschap en het voorgaan als rooms-katholieke priester zag de provinciaal geen reden om deze situatie te wijzigen. Op donderdag 5 januari heb ik hem bijgepraat

over de ontwikkelingen van de laatste tijd, zoals bovenstaande boekpresentatie en de priesterwijding. Ik hoop nog enkele jaren mijn plaats in te kunnen nemen om het oe-

cumenisch proces dat de gemeenschap is begonnen, wat scherper contouren te kunnen geven.

Nieuws uit Holsbeek

door Toon Thys, o.s.c.

Het gebeurt niet iedere dag dat confraters uit Nederland op bezoek komen in de parochie van een gepensioneerd medebroeder uit België. Toch gebeurde het onlangs. De aanleiding was een bezoek aan de kaarsenmakerij van de familie Sente-Van Baal in Sint-Pieters-Rode (Holsbeek). Olivier Mbusa en Herry Sailan waren de geïnteresseerden.

Zij mochten, samen met mij, zich aanmelden voor een rondleiding om te zien hoe in de firma 3 generaties kaarsenmakers aan het werk waren. Het is voor hen dan ook een opdracht, zo werd er gezegd, om een goed evenwicht te vinden tussen hun rijk verleden (sinds 1893) en de steeds sneller evoluerende wereld. Zo worden hun altaarkaarsen en de paaskaarsen nog steeds gedompeld (getonkt) en bevatten ze bijenwas. Zij hebben ook een gamma met nieuwe en vernieuwende producten zoals: gelegenheidskaarsen, devotiekaarsen, offerkaarsen, uitvaartkaarsen, noveenkaarsen en devotielichtjes. Ook zijn er benodigdheden voor de liturgie zoals wasdraad, wierook, houtskool, hosties en miswijn. De laatste nieuwe aanwinst is wel enkele modellen van offertafels om bij heiligenbeelden te plaatsen in de kerk of kapellen.

Olivier en Herry hebben hun ogen uitgekeken, geluisterd en vele foto's gemaakt om hun herinnering aan de kaarsenmakerij levend te houden. Tot slot, mochten zijzelf een devotiekaars kleuren in de grote kleurvaten die daar stonden, als aandenken aan hun bezoek.

De kaarsenmachine

Als confraters van deze beide Kruisheren, waren Guy Rigole en ikzelf heel blij met hun bezoek. In de voormiddag bezochten zij cf. Guy in Molenstede (Diest) en op de middag waren zij bij mij te gast in Sint-Pieters-Rode. Het samen-zijn en hun babbel (in het Nederlands) en de interessante rondleiding in de kaarsenmakerij van de familie Sente-Van Baal, hebben ons een mooie dag bezorgd.

Met de woorden van opa Sente, permanent diaken en oud-medewerker van de parochie, hebben wij afscheid genomen: "Met trots zie ik hoe mijn levenswerk door mijn kleinkinderen wordt verder gezet met dezelfde gedrevenheid en met dezelfde waarden als de mijne..."

Bericht uit Belo Horizonte

door Tiago van Winden, o.s.c.

De kerk van “Pampulha” is een begrip geworden van baanbrekende architectuur voor onze dagen. Werkelijk de moeite waard. Dat gevoel overkwam ons (Leo Bogartz en mij) toen we zaterdag jl. eens een kijkje gingen nemen. Wat tientallen jaren geleden gebouwd werd en geplant, is nu volgroeid en volwassen geworden.

Hoe kwam Pampulha van de grond? Oorspronkelijk was het een fazenda voor vee en groenten.

In 1940 nam de toenmalige governador Benedito Valadares de dokter-politicus Juscelino Kubitschek aan als burgemeester van het kleine stadje Belo Horizonte. Dat was verklaard tot hoofdstad van de deelstaat Minas Gerais. Ze waren het met elkaar eens, dat de nieuwe hoofdstad moest uitgroeien van een klein stadje in het binnenland, tot een symbool van nieuwere tijden. Daarom ging Juscelino te rade bij de jonge architect Oscar Niemeyer. In gezamenlijk overleg zouden ze de fazenda Pampulha

omvormen tot een symbool van nieuwere tijden.

Er werd een stuwdam aangelegd voor het vormen van een klein meer, dat 220 hectaren grond omvatte; het meer werd gevoed door kleine toevoerbeekjes.

Er zou ook een kerkje komen in nieuwe stijl, gewijd aan Sint Franciscus van Assisi. Het idee was van Juscelino. Oscar Niemeyer werkte het idee uit van een kerk als een scheepje op de baren. Het werden vijf ronde golven, speels in creatieve lijnen. Een klokkentoren verbonden met het middenschip van het kerkje. Om daar te komen was een luifel gedacht.

De uitwerking in tegels en ceramiek werd toevertrouwd aan Cândido Portinari. De toenmalige bisschop van Belo Horizonte was Dom António dos Santos Cabral. Hij had moeite om het bouwwerk als kerk te erkennen. Toen hij Dom João de Rezende Costa als hulpbisschop kreeg in 1959, werd het kerkje ingewijd. Binnen in het kerkje wordt de aandacht getrokken door

een schildering van Sint Franciscus in profetenhouding.

Zijn kleding achterlatend in de handen van zijn aardse vader Bernardoni, leefde Franciscus vanaf nu in dienst van zijn hemelse Vader. De hond aan zijn rechtersvoet verbeeldt zijn diervriendelijkheid.

De groep bomen die een deel vormt van het oorspronkelijke architectonische geheel

is prachtig uitgegroeid, zodat je één harmonisch geheel ziet: het meer, de nieuwe bouwstijl van de kerk, de groep bomen, de parkeerplaats en enkele sierlijke gebouwen van vier verdiepingen. Steeds lopen er mensen: wandelaars, mannen, vrouwen, kinderen, groepen sporters; ook fietsers om de asfaltweg te gebruiken van de rondweg om het meer; die weg is ongeveer 24 km lang.

Cfrs. Leo Bogaartz en Tiago van Winden met een lokaal deskundige bekende

Een enkel bericht uit Indonesië

door Fons Bogaartz, o.s.c.

Vandaag, 15 februari 2017, vieren wij in Bandung, dat **de Kruisheren vanuit Nederland 90 jaar geleden hier zijn begonnen** met hun missie. Als we de huidige situatie van de Kruisheren in Indonesië bekijken dan mogen we best een beetje trots zijn. De pastorale zorg in het bisdom Bandung is nu voor een groot deel reeds overgedragen aan de wereldheren, zodat de Kruisheren hier konden uitkijken naar nieuwe missiegebieden en daar reeds werken, zoals in Mandrehe, Sirombu op het eiland Nias (1990), in Noord Sumatra, Medan (1997) en "Tebing Tinggi" (2001), in drie parochies in Jakarta, en onze missie in Papua die al enkele tientallen jaren door ons wordt behartigd. Verder mogen we ook best een beetje trots zijn dat we, na Mgr. Arntz, weer een Kruisheer-bisschop hebben, nu zelfs van "eigen bodem". Dat zijn mooie

dingen, zou Paul van Vliet zeggen. Vanavond gedenken we die 90-ste verjaardag met een Eucharistieviering in de kathedraal en daarna een gezamenlijk diner. Misschien dat er nog andere activiteiten zijn, maar die weet ik nog niet.

Gisteren, **de 14-de**, was onze **bis-schop Anton jarig** en vierde zijn 49-ste verjaardag. Ik ben hem 's middags gaan feliciteren op het bisdom. Het was er stom druk. Het viel me op dat er nogal wat dames met "hoofddoek" aanwezig waren. De bisschop zat in zijn werkkamer vele handjes te geven, tegelijk zijn bord leeg te eten en liet zich steeds weer "lastig vallen" door deze en gene om een selfie te maken.

Wat onze oudere confraters betreft in **het klooster in de Jl. Sultan Agung: Sukarno** en **Putranto** houden gestadig de wacht in het ziekenhuis, maar dan beur-

telings. De een gaat er in, de ander gaat er uit. Dus ook beurtelings maken ze het weer goed of minder goed. Na een rustperiode van enige maanden, zijn **Antoon Rutten** en **Rob Stigter** toch weer aan het puzzelen gegaan, leg-puzzelen, wel te verstaan. Ze doen dat stapsgewijs. Eerst een puzzeltje van niks (500 stukjes) en dan gaan ze er tegen aan: 1000, 2000, 5000 stukjes en zo meer. Zullen ze Hein Wentholt nog inhalen die de laatste jaren van zijn leven tot 2 maal toe een puzzel van liefst 12.000 stukjes in elkaar puzzelde! Deze twee grootse geduldwerken zijn toen ingelijst en zijn nog steeds te bewonderen in het klooster op de Jl.Sultan Agung (een enkel stukkie is pleite... "ingreep" van ene souvenirjager??).

Op **22 januari** mocht ik mijn 75-ste verjaardag vieren. Het werd een mooi feest met mensen uit alle parochies waar ik ooit gewerkt en geleefd heb. Ik kreeg o.a. een dik gedenkboek aangeboden met verhalen en ervaringen van "toen" en "nu", opgefrist met talloze foto's. Het is prachtig uitgegeven. De eerste 100 exemplaren zijn voorzien van de handtekening van de bisschop, de provinciaal, mijn hoofdpastor en mijzelf; ze zijn verkocht voor 1 miljoen rupiah per stuk (ong. 75 euro). En die waren zo de deur uit. De andere 900 exemplaren worden veel goedkoper verkocht, maar daarin staat dan ook niet mijn handtekening... Haha!

Uit het fotoarchief van de Europese provincie (26)

door Roger Janssen o.s.c.

Kruisher-missionarissen van de Java-missie, 1927-1934

Dit jaar vieren de kruisher in Indonesië hun negentigjarig bestaan. Ze begonnen met drie confraters Hubertus Jacobus Goumans (1883-1953), Marinus Antonius Nillesen (1896-1975) en Joannes de Rooy (1891-1959). Toen zij in Bandoeng/Bandung aankwamen werden ze helemaal niet hartelijk ontvangen door de paters jezuïeten, van wie ze een gedeelte van het missiegebied overnamen. Goumans was over het onthaal ronduit teleurgesteld.

"Nauwelijks zaten we in de auto of daar kwam de eerste bokking al: jelui kunt eigenlijk niks beginnen, jelui bent maar met drie en er moesten er zeven zijn. Ik antwoordde: we konden niet meer, anderen zullen wel spoedig komen, en ging er verder niet op in. Na de H. Mis en het ontbijt kwam onmiddellijk de Superior Missionis, Pater Houbrechts, geen makkelijke hoor! Jelui kunt eigenlijk niks beginnen; als jelui ons gevraagd hadden, zouden wij U het andere stuk gerecommandeerd hebben; hier hadden de Franciscanen moeten komen; daar zit het grootste bezwaar. Dit stuk is U aangewezen; daar werken zeven of acht jezuïeten, dus dat kunt gij met drie niet overnemen. Wanneer kunnen anderen komen? Ik antwoord: Ik denk in augustus of september van dit jaar twee en het volgend jaar nog twee. Dus zolang er geen volk komt blijft het zo: Pastoor van Hoof en Pastoor van Beckhoven blijven daar. Pastoor van Hoof blijft superior en gij zijt onze gasten."

De kruisher bleven, verkenden hun missiegebied en begonnen te werken. Hoe het allemaal in zijn werk ging, vertellen we in het eerste deel van twee boeken over de Java-missie, dat in het voorjaar van 2017 gepubliceerd zal worden.

Nu maken we een sprong in de tijd om in 1934 te belanden bij een groepsfoto, waarop we de volgende missionarissen herkennen:

<i>Op de achterste rij</i>	<i>Vertrokken</i>	<i>Overleden in de missie</i>	<i>Voorgoed terug</i>	<i>Overleden in Nederland</i>
Theo Scheerder	1934		1946	1979
Govert Aengenent	1934		1935	1996
Ton Kooyman	1934	1972		
Gerard Jansen in de Wal	1932	1945 (uitgehongerd gestorven in ziekenkamp)		
Jos van Gils	1932		1954	1975
Herman de Bekker	1933	1943 (na marteling overleden)		
Johannes Fred. M. Scharff	1932	1959		
Gerard Wester	1931		1935	1979
Joannes van Hoek	1934	1942 (gefusilleerd)		
Wim Bogaartz	1934		1946	1978
<i>Op de voorste rij</i>				
Joannes Bern. Finkelberg	1928		1938	1973
Anton Van Asseldonk	1930		1938	1973
<i>Reguliere overste</i>				(Wenen)
Hubertus Jacobus Goumans	1928		1950	1953
<i>Apostolisch prefect</i>				
Jan de Rooy	1927	1959		
Antonius Joannes Piets	1928		1964	1964
Dirk Koster	1931		1960	1972

Rinus Nillesen stond niet op deze foto.

Marinus Nillesen (1896–1975)

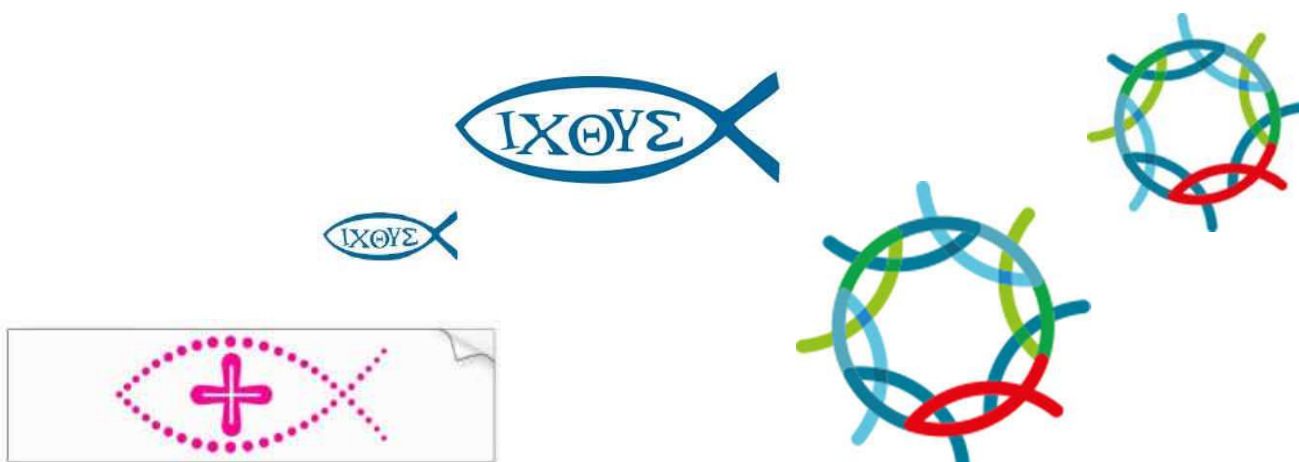
Hij was pastoraal actief tot in oktober 1934. Hij was toen geestelijk op, de eenzaamheid in Cheribon/Cirebon kon hij niet meer aan: hij werd eerst verplaatst naar Bandoeng, maar keerde weldra definitief terug naar Nederland, waar hij tot zichzelf kwam in het rustige Uden.

Na zijn terugkeer in Nederland was hij bijzonder actief in het parochiepastoraat. Van 18 mei 1936 tot 7 oktober 1954 was hij prior van de kruisherengemeenschap in Rotterdam en van 1939 tot 1954 pastoor van de Kruisvindingsparochie. Daarna verhuisde hij naar Amsterdam voor de bouw van een parochie in Amsterdam-Geuzenveld. Hij was er van 22 juli 1956 tot 1966 pastoor van de parochie O.L.-Vrouw van Zeven Smarten en rector van de kruisherengemeenschap.

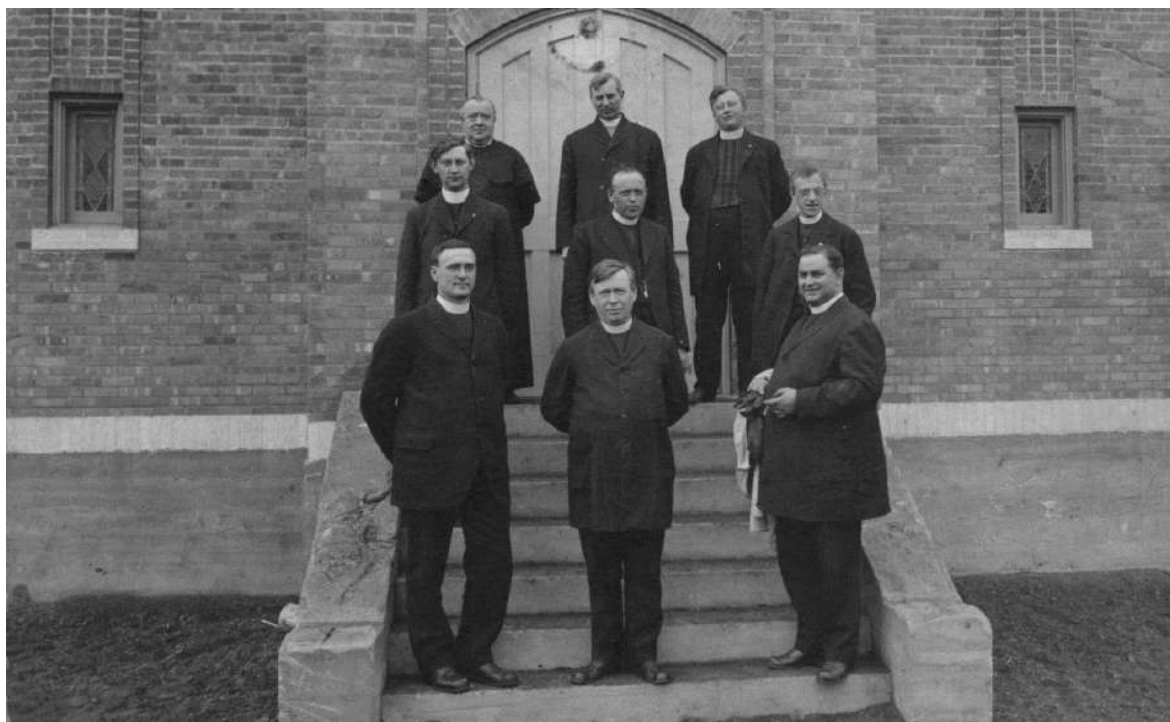
In 1966 ging hij met emeritaat, maar was toch nog van 1966 tot 1968 pastor in het Antoniuskrankenhaus in Kleve. Daarna was hij tot aan zijn dood lid van de kruisherengemeenschap in Nijmegen en pastor in de Malderburch.

Op 19 oktober 1954 werd Rinus Nillesen benoemd tot lid van het Instituut tot Voorlichting in de zielzorg in het bisdom Haarlem. Hij werd verschillende malen definitor van de orde (1938–1946; 1949–1955 en 1957–1961) en was van 1940 tot 1946 vicaris-generaal van de kruisherenkloosters in Nederland.

Marinus Antonius Nillesen overleed in Nijmegen op 3 augustus 1975.

Evenmin op de foto stond **Petrus Joannes van den Boer** (1886–1940). Van september 1912 tot 1927 was hij conventualis in Onamia.

*Onamia: midden W. van Dinter, daarnaast J. IJzermans,
boven rechts J. van den Boer met buurtpastors*

Op 10 november 1927 vertrok hij naar Java en was er missionaris in Bandoeng tot 1930. Aanvankelijk stonden de katholieken op Java vreemd tegenover deze *Amerikaanse* priester, die men nauwelijks begreep. Weldra kwam men echter tot waardering en genoot hij veel sympathie. Dat bleek duidelijk uit de grote opkomst tijdens de afscheidsreceptie, die werd gehouden in de Mariaschool op Kebon Djamboe. Tijdens deze feestelijke receptie werd van den Boer geprezen voor zijn inzet voor het R.K. Militair Tehuis en de bouw en de inrichting van de H. Kruiskerk. In Amerika had Johannes van den Boer een kwaal opgelopen, die in Bandoeng verergerde. Daarom keerde hij in maart 1930 naar Onamia terug. Daarna werd hij achtereenvolgens pastoor in Bluegrass en Moose Lake. Hij overleed op 25 mei 1940 in Moose Lake.

*vlr: H. IJzermans, J. Klaver, J. van den Boer,
J. van der Hulst en J. Tertoogen*

Op de receptie naar aanleiding van zijn vertrek uit Bandoeng getuigde één van zijn parochianen:

“Hoewel bescheidenheid een der grootste deugden is van onze scheidende Herder, meen ik niet te mogen nalaten even een licht te werpen op datgene wat diens vertrek speciaal voor ons, zijn parochianen, betekent. Het voor Indië nog maar korte tijdsverloop van twee jaar heeft onze Pastoor van den Boer doen kennen als iemand met een veelzijdige kennis, welke dikwijls zowel personen als zaken tot groot nut is geweest. Het zou ondoenbaar zijn om hier alles op te noemen waarin zijn kennis, ervaring en medewerking de oorzaak waren van zaken die in de Katholieke samenleving tot stand kwamen, nl. het recht om te memoreren, de vervulling van een ideaal dat reeds lang in de harten van de achteraf wonende Bandoengse Katholieken leefde, nl. de bouw van een eigen kerk. (...) Met trots kan Pastoor van den Boer terugzien op de bouw van ons kerkje.”

(in: *Kruistriomf*, 9, 1929-1930, pp. 365-366)

Colofon

Bulletin van de Europese provincie van de Kruisheren (OSC).

Redactie-adres: Kloosterlaan 26, 5435 XD Sint Agatha, Nederland.

Bulletin is een informatie- en opinieblad,

ledere auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Verschijnt 10 maal per jaar (niet in juli en augustus)

Sluitingsdatum kopij: de 15^e van de maand.

Redactie: Willy De Bolle, Harold van Lent.

E-mail: bulletin@kruisheren.eu Website: www.kruisheren.eu

